

Dla rozwoju infrastruktury i środowiska

Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota opracowywany jest w ramach projektu POIS.05.03.00-00-285/10 „Projekty planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 zlokalizowanych na terenie województw kujawsko-pomorskiego i mazowieckiego” współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”.

Opis założeń do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota

Opis obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota

Obszar Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota jest stanowiskiem priorytetowego gatunku ryby karpioratej *4009 *Eupallasella percnurus* — strzebli błotnej znalezionym tu w 2005 roku w ramach realizacji wieloletniego projektu ochrony populacji tego gatunku na obszarze Mazowsza. Stanowisko to jest dawnym rozległym torfowiskiem, obecnie silnie przesuszonym, w obrębie którego w latach przed II wojną światową eksploatowano do celów opałowych torf, wykonując do tego celu kilkanaście wyrobisk o różnej wielkości. Obszar Białych Błot leży na północnych przedmieściach miasta Wołomin. Jego naturalną granicą w części północnej jest las, a w pozostałej części z obszarem graniczy zabudowa jednorodzinna (bezpośrednio lub tylko w niewielkim oddaleniu). Obecna liczba zbiorników wodnych w Białych Błotach jest zmienna, gdyż silnie zależy od stanu wody. Ogólnie rzecz biorąc, wszystkie istniejące zbiorniki są płytkie i bardzo silnie zamulone. Według okolicznych mieszkańców jeszcze w latach 70-tych ubiegłego stulecia zbiorniki wodne były na tyle głębokie, że wykorzystywano je do celów rekreacyjnych. Dzisiaj niektóre dawne torfianki trwale utraciły charakter zbiorników wodnych, inne całkowicie wysychają w okresie letnim; niekoniecznie jednak co roku. Na ogół stan liczbowy zbiorników wodnych o indywidualnym lustrze wody jest nie mniejszy niż 6. Dostęp do poszczególnych zbiorników jest trudny, a do niektórych zupełnie niemożliwy, zwłaszcza wiosną, kiedy cały obszar Białych Błot może być zalany wodą z roztopów. Na całym obszarze poruszanie się pieszo ułatwiają ścieżki wydeptane przez okoliczną ludność, w tym bardzo nielicznych wędkarzy, okresowo jednak znaczne ich fragmenty pozostają zalane wodą nawet latem.

Od momentu znalezienia omawiane stanowisko podlega stałemu monitoringowi wynikającemu z zadań wyżej wymienionego wieloletniego projektu ochrony mazowieckich populacji strzebli błotnej. Z uwagi na zasadnicze trudności terenowe monitoringiem objęto tylko wybrane zbiorniki potorfowe, w związku z czym stan ichtiofauny jest nadal poznany fragmentarycznie. W wyniku monitoringu ustalono jednak, że na omawianym obszarze strzebli błotnej towarzyszy, jako gatunek dominujący, karaś srebrzysty (*Carassius gibelio*). Jeszcze w 2005 roku wykazywano tu również obecność sumika karłowatego (*Ictalurus nebulosus*). Inne gatunki ryb prawdopodobnie nie występują w sposób trwały.

Warto podkreślić, że najtrudniej dostępna, trwale podtopiona część obszaru Białych Błot stała się ważnym miejscem rozrodu mewy śmieszki (*Larus ridibundus*), która w okresie wczesnowiosennym gnieździ się tutaj w liczbie wielu setek osobników.

Niedostępność niemal całego obszaru Białych Błot i obecnie małe możliwości rekreacji, w tym łowienia na wędkę atrakcyjnych gatunków ryb sprawiają, że teren ten jest odwiedzany tylko przygodnie przez niewielką liczbę osób. Szczególną „osobliwością” omawianego obszaru jest fakt, że najprawdopodobniej na przełomie lat 70-tych i 80-tych, na szczęście tylko bardzo mały fragment całego obszaru (w jego części północno-zachodniej) stał się cementarzystym zużytych opon samochodowych i ciągnikowych, które zatopiono w torfiankach (jak się wydaje bez szkody dla strzebli błotnej i innych ryb) lub „ułożono” między nimi, w ten niezwykły sposób je utylizując. Obecnie opony w sensie dosłownym wrosły w krajobraz i są dość trudno dostrzegalne, nie wydają się też wywierać żadnego mierzalnego wpływu na świat żywy w swoim otoczeniu. Większym problemem jest fakt nieustającego zaśmiecania otoczenia Białych Błot i nich samych typowymi śmieciami bytowymi w miejscach łatwo dostępnych dla ludzi.

Powierzchnia obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota wynosi 31,40 ha.

Wyszczególnienie przedmiotów ochrony

Zgodnie z informacjami zawartymi w Standardowym Formularzu Danych (SDF) przedmiotem ochrony w obrębie obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota jest gatunek *4009 *Eupallasella percnurus* (strzebla błotna).

Ustalenie, jakie części obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota nie są objęte projektem planu zadań ochronnych

Z powodu braku dokumentów planistycznych, które mogłyby stanowić podstawę do wyłączenia z procesu planistycznego fragmentu obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota projektem planu zadań ochronnych objęto cały obszar.

Wyjaśnienie, czym jest plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, jaką ma podstawę prawną, jakie są cele jego ustanowienia, w jaki sposób będzie powstawał i jakie będzie powodował skutki

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota to podstawowy dokument planistyczny sporządzany na okres 10 lat. Jest narzędziem ochrony tego obszaru, a ściślej przedmiotów ochrony znajdujących się w jego obrębie. Określa się w nim:

- cele działań ochronnych i zadania zmierzające do zachowania „integralności obszaru Natura 2000”¹,
- zadania zmierzające do utrzymania lub przywrócenia przedmiotom ochrony „właściwego stanu ochrony”²,
- harmonogram i sposoby realizacji zadań ochronnych,
- podmioty odpowiedzialne za realizację celów i zadań ochronnych,

¹ Zgodnie z art. 5 pkt 1d ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) przez „**integralność obszaru Natura 2000**” rozumie się „spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których zaprojektowano lub wyznaczono obszar Natura 2000”.

² Zgodnie z art. 5 pkt 24 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) „**właściwy stan ochrony gatunku**” oznacza „sumę oddziaływań na gatunek, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na rozmieszczenie i liczebność jego populacji na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego gatunku, przy której dane o dynamice liczebności populacji tego gatunku wskazują, że gatunek jest trwałym składnikiem właściwego dla niego siedliska, naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości oraz odpowiednio duże siedlisko dla utrzymania się populacji tego gatunku istnieje i prawdopodobnie nadal będzie istniało”, natomiast zgodnie z art. 5 pkt 25 wspomnianej wyżej ustawy „**właściwy stan ochrony siedliska przyrodniczego** — sumę oddziaływań na siedlisko przyrodnicze i jego typowe gatunki, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na naturalne rozmieszczenie, strukturę, funkcje lub przeżycie jego typowych gatunków na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego siedliska, przy której naturalny zasięg siedliska przyrodniczego i obszary zajęte przez to siedlisko w obrębie jego zasięgu nie zmieniają się lub zwiększają się, struktura i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania się siedliska, istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony”.

- metody monitorowania i ewaluacji efektów wdrożenia planu.

Należy tu nadmienić, że jeżeli jest to niezbędne dla osiągnięcia celów działań ochronnych w obszarze Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota, to ustalenia planu zadań ochronnych mogą dotyczyć także terenów i działań poza granicą obszaru.

Obowiązującą w podejściu do środowiska, w tym przede wszystkim podczas sporządzania projektów planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 jest **zasada przezorności**, zgodnie z którą „*wszystkie racjonalne wątpliwości zawsze muszą być interpretowane na korzyść środowiska przyrodniczego*”, a w szczególności:

- na działania mogące potencjalnie zaszkodzić środowisku można zezwolić tylko wtedy, gdy rozwieje się wszystkie racjonalne wątpliwości i uzyska pewność, że negatywne oddziaływanie nie wystąpi,
- jeżeli występuje niepewność co do istnienia lub zakresu zagrożeń, należy przyjąć środki ochrony bez konieczności oczekiwania, aż rzeczywistość i powaga tych zagrożeń zostaną w pełni wykazane; oznacza to, że potrzebne działania i regulacje na rzecz ochrony elementów środowiska (w tym ograniczenia w korzystaniu ze środowiska) należy podjąć nawet wtedy, gdy jeszcze nie ma niezbitych dowodów, że będą one skuteczne, a są tylko uzasadnione przypuszczenia.

Podstawą prawną dla sporządzenia projektów planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 jest art. 28 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.). Organem sporządzającym plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie, natomiast projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota opracowuje w ramach projektu POIS.05.03.00-00-285/10 „Projekty planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 zlokalizowanych na terenie województw kujawsko-pomorskiego i mazowieckiego” Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. J. i J. Śniadeckich w Bydgoszczy. Wykonawcą projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota jest firma Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EcoFalk” Michał Falkowski, Siedlce, ul. Sokołowska 83/17.

Udział społeczeństwa w procesie planistycznym gwarantuje zapis art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.).

Tryb sporządzania projektów planów zadań ochronnych określono w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 34, poz. 186) i wytycznych „*Opracowanie planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 — projekt*” wydanych przez GDOŚ na podstawie art. 32 ust. 1 w świetle art. 32 ust. 2 pkt 1 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Zgodnie z tymi regulacjami projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota sporządzany będzie w trzech etapach, z których drugi składa się z trzech modułów.

Celem realizacji etapu I jest:

- ustalenie terenu objętego projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota,
- ustalenie przedmiotów ochrony objętych projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota,
- określenie zasad upowszechniania informacji o postępie prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota, komunikacji z interesariuszami i utworzenie Zespołu Lokalnej Współpracy.

Zakres prac II etapu sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota obejmuje:

moduł A

- kwerendę dostępnych informacji o obszarze Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota i przedmiotach ochrony w jego obrębie,
- weryfikację w terenie zebranych informacji o obszarze Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota i przedmiotach ochrony w jego obrębie w celu ich uaktualnienia lub uzupełnienia,
- wykonanie cyfrowego opisu granic oraz sporządzenie mapy obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota,

moduł B

- ocenę stanu zachowania przedmiotów ochrony w obrębie obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota,
- identyfikację rzeczywistych i potencjalnych zagrożeń dla przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota oraz analizę możliwego ich wpływu na przedmioty ochrony w perspektywie czasowej przynajmniej 10 lat,
- ustalenie celów działań i listy zadań ochronnych,
- naniesienie na mapę informacji o przedmiotach ochrony, zidentyfikowanych zagrożeniach i zadaniach ochronnych,

moduł C

- ustalenie zakresu, sposobów wykonania oraz harmonogramu realizacji zadań i działań ochronnych,
- ustalenie potrzeby i perspektywy czasowej sporządzenia planu ochrony dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota,
- ustalenie zgodności projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota z dokumentami planistycznymi i opracowanie wskazań do zmiany ich zapisów,
- zestawienie potrzeb skorygowania granic obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota i uaktualnienia zapisów w standardowym formularzu danych (SDF),
- sporządzenie dokumentacji projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota i projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie o ustanowieniu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota.

III etap procesu planistycznego dotyczy obowiązku ustosunkowania się do zgłoszonych uwag i postulatów dotyczących projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota, a następnie wprowadzeniu wymaganych korekt i uzupełnień.

Po zatwierdzeniu przedmiotowego projektu Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota.

Prawidłowo sporządzony i ustanowiony plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota powinien powodować następujące skutki:

- a) zakres rzeczowy, harmonogram realizacji i koszty działań niezbędnych dla ochrony obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota będą jednoznacznie określone umożliwiając występowanie o środki na ich wykonanie,
- b) będą wyznaczone formalne podstawy o występowanie o środki na wykonanie niezbędnych prac związanych z realizacją zadań ochronnych,
- c) podsumowana zostanie wiedza o obszarze Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota i przedmiocie ochrony stanowiąca podstawę do późniejszego śledzenia zmian,

- d) w przypadku, gdy z przedmiotami ochrony będzie działać się coś złego ustalony system monitoringu będzie działał jako „sygnał ostrzegawczy”; umożliwi on też ocenę skuteczności podejmowanych działań ochronnych,
- e) ułatwione będzie kwalifikowanie (screening) przedsięwzięć pod kątem możliwości wywierania negatywnego wpływu na obszar, jednak z zastrzeżeniem, że przedsięwzięcia nie ujęte w planie jako zagrożenia trzeba będzie traktować jako mogące wpływać negatywnie na obszar Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota,
- f) uszczegółowione zostaną „założenia ochrony obszaru”, a cele planu zadań ochronnych będą „punktem odniesienia” dla ocen oddziaływania przedsięwzięć na obszar Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota oraz dla strategicznych ocen oddziaływania innych planów,
- g) zidentyfikowane i wskazane będą „ryzykowne” lub złe zapisy istniejących studiów i planów z punktu widzenia ochrony Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota i tym samym obciążone ryzykiem niemożności ich realizacji, jednakże nie pociągnie to za sobą obowiązku zmiany planu przez gminę, ale będzie informacją, że realizacja takich zapisów studiów lub planów może napotkać na problemy w procedurze ocenowej,
- h) w razie potrzeby będzie podstawa do zastosowania art. 37 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody — *„jeżeli działania na obszarze Natura 2000 zostały podjęte niezgodnie z ustaleniami planu zadań ochronnych, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska nakazuje ich natychmiastowe wstrzymanie i podjęcie w wyznaczonym terminie niezbędnych czynności w celu przywrócenia poprzedniego stanu danego obszaru, jego części lub chronionych na nim gatunków”*,
- i) ułatwione będzie wdrażanie programu rolnośrodowiskowego, który musi być zgodny z planem zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota (zgodność interpretuje i poświadcza RDOŚ),
- j) kontrolowane będą uchybienia rolników wobec tak zwanej „zasady wzajemnej zgodności” i w przypadku, gdy podjęto działania w gospodarce rolnej niezgodnie z ustaleniami planu zadań ochronnych, będą podstawy do stosowania sankcji w zakresie płatności bezpośrednich,
- k) uwzględnione będą nowo znalezione gatunki lub siedliska, które powinny być przedmiotami ochrony w tym obszarze, co na przykład umożliwi względem nich stosowanie art. 6 (4) dyrektywy siedliskowej,
- l) jeżeli będą ku temu wystarczające przesłanki, wykazana zostanie konieczność zrobienia planu ochrony i modyfikacji SDF lub zmiany granic obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota,
- m) określone zostaną potrzeby i sposoby działań komunikacyjnych.

Informowanie o postępach prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota oraz konsultacje społeczne.

Istotnym elementem procesu planistycznego są konsultacje społeczne. Obowiązek ich przeprowadzenia wynika z art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.).

W ramach procedury opracowania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota przewidziano powołanie Zespołu Lokalnej Współpracy oraz spotkanie dyskusyjne. Zainteresowani uczestnictwem w Zespole Lokalnej Współpracy mogą zgłaszać się na adresy podane poniżej. Informacja o miejscu i dacie spotkania podana będzie w odrębnym komunikacie.

Z bieżącym stanem prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota będzie można zapoznać się oraz zgłaszać uwagi i wnioski za pośrednictwem publicznie dostępnych kanałów teleinformatycznych („Platforma Informacyjno – Komunikacyjna” dostępna ze strony www.pzo.gdos.gov.pl, strona internetowa www.projektnatura.utp.edu.pl).

Sposoby komunikowania się z organem sporządzającym plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota

1. Za pomocą poczty elektronicznej lub faksem:
rdos.warszawa@rdos.gov.pl
nr fax: +48 22 556 56 02
2. Korespondencja tradycyjna na adres:
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie
ul. Henryka Sienkiewicza 3, 00-015 Warszawa
3. Telefonicznie:
Aneta Adamska
tel. +48 22 556 56 69

Sposoby komunikowania się z opracowującym projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota — Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. J. i J. Śniadeckich w Bydgoszczy, Katedra Kształtowania i Ochrony Środowiska

1. Za pomocą poczty elektronicznej lub faksem:
wbochrona@utp.edu.pl
nr fax: +48 52 340 81 41
2. Korespondencja tradycyjna na adres:
Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. J. i J. Śniadeckich
Katedra Kształtowania i Ochrony Środowiska
ul. Sucha 9, 85-796 Bydgoszcz
3. Telefonicznie:
dr inż. Mieczysław Stachowiak — koordynator merytoryczny POIS.05.03.00-00-285/10
tel. +48 52 340 86 70; +48 535 635 341

Sposoby komunikowania się z wykonawcą projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota

1. Za pomocą poczty elektronicznej:
dr Michał Falkowski — koordynator projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH 140038 Białe Błota
mfzuraw@wp.pl
2. Korespondencja tradycyjna na adres:
Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EcoFalk” Michał Falkowski
ul. Sokołowska 83/17
08-110 Siedlce